

Proszę zapoznać się z materiałami, zapisać w formie notatki do zeszytu, samodzielnie opracować wskazane zagadnienia, zdjęcia z wykonanego zadania przesłać na adres anna_zubrzycka@wp.pl do **13.05.2020**

- uczniowie posiadający opinię z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej o dysgrafii lub dysleksji mogą notatki wydrukować i wkleić do zeszytu

- proszę czytać lekturą *Makbet* <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/makbet.html>

I. Barok – epoka przeciwieństw

1. Nazwa epoki

Słowo barok pochodzi od portugalskiego barocco oznaczającego rzadką, cenną perłę o nieregularnym kształcie.

Początkowo termin ten odnoszono do zjawisk z dziedziny sztuki i architektury i nadawano mu zabarwienie ujemne, negatywne, w stosunku do pełnego umiaru, harmonii, klasycznej doskonałości stylu renesansowego. Barok miał oznaczać „ cofnięcie się”, „zdziczenie”

2. Ramy czasowe baroku

- Europa: koniec XVI – koniec XVII w.

- Polska: koniec XVI – lata 30. XVIII w. (umowne ramy okresu to: od 1584r. (śmierć Jana Kochanowskiego) do 1740)

3. Sytuacja polityczna Europy – Kalendarium

Polska	Europa
- 1584r. śmierć Jana Kochanowskiego - 1655–1660 najazd szwedzki na Polskę (potop) - 1652r pierwsze zerwanie sejmu z zastosowaniem liberum veto - 1658r. wygnanie arian z Polski - 1683r. odsiecz wiedeńska - 1740r. założenie Collegium Nobilium	- 1618 –1648 wojna trzydziestoletnia - 1643–1715 panowanie Ludwika XIV we Francji - 1682–1725panowanie Piotra Wielkiego w Rosji

4. Kонтрреформacja

Kulturę baroku kształtuje kontrreformacja – prąd w kościele katolickim, którego zadaniem było odbudowanie potęgi katolicyzmu i przeciwdziałanie zwiększaniu się wpływów innowierców.

5. Cechy literatury barokowej

- podejmowanie tematów egzystencjalnych i metafizycznych
- kunsztowna forma – wykorzystywanie różnego rodzaju środków stylistycznych
- różnorodność nurtów literackich
- styl makaroniczny
- konceptyzm
- marinizm

6. Ważne motywy i tematy

- marność nad marnościami (vanitas)
- przemijanie, śmierć
- miłość
- uciechy życia doczesnego
- życie szlachty sarmackiej

7. Przedstawiciele baroku

- Jan Andrzej Morsztyn
- Daniel Naborowski
- Jan Chryzostom Pasek
- Wacław Potocki
- Mikołaj Sęp – Szarzyński

8. Symbole kultury baroku

- kwiaty
- labirynt
- paw
- zegary
- klepsydry

9. W celu lepszego poznania baroku możesz pooglądać filmiki o epoce

<https://www.youtube.com/watch?v=iCTQH9XdjnY>

<https://www.youtube.com/watch?v=ruomZyEWEwc>

10. Zadanie na ocenę celującą (dla chętnych, termin do końca maja)

- przygotuj prezentację multimedialną na temat sztuki baroku (malarstwo, rzeźba, architektura, muzyka)

II. Antynomie myśli barokowej

Filozofia baroku

1. René Descartes, Kartezjusz (1596–1650) – kartezjanizm, racjonalizm

- *cogito ergo sum* - „myślę, więc jestem” - człowiek jest podmiotem myślącym
- naczelną rolą ludzkiego umysłu w procesie poznawania rzeczywistości,
- wątplenie jako podstawa rozważań,

2. Blaise Pascal(1623–1662) – sceptycyzm

- „Człowiek jest tylko trzciną, najważniejszą w przyrodzie, ale trzciną myślącą”
- wobec ułomności umysłu wiara religijna najbardziej prawdopodobną drogą do prawdy
- człowiek zakładający istnienie Boga jest w korzystniejszej sytuacji niż ten, który tego nie robi (tzw. Zakład Pascala)

3. Baruch Spinoza(1632–1677) – panteizm

- „*Deus, sive natura* – Bóg, czyli przyroda” – przekonanie, że cała przyroda jest po prostu Bogiem, a zarazem Bóg jest przyrodą

4. Gottfried Wilhelm Leibniz(1646–1716) - racjonalizm

- uczony, który chciał stworzyć podstawy nowoczesnego przyrodoznawstwa i rozwiązać problem opisu związku duszy i ciała.
- opracował dwójkowy (binarny) system liczbowy, odkrył rachunek różniczkowy, skonstruował maszynę do liczenia.

Myśli – B. Pascala – ukazały się pośmiertnie w 1669r.

Pascal dostrzegał wielkość człowieka w mocy jego rozumu, ale zarazem jego słabość jako bytu przyrodniczego, nietrwałego i śmiertelnego.

Zadanie:

- **Przeczytaj fragment *Myśli* B. Pascala (podręcznik str. 168)**

III. Człowiek – Bóg – świat w poezji metafizycznej

1. W oparciu o podręcznik (str.171) wyjaśnij czym jest poezja metafizyczna i kto jest jej przedstawicielem

2. Wyjaśnij pojęcia antynomie, dualizm

3. Przeczytaj Sonet IV i Sonet V Mikołaja Sępa Szarzyńskiego

4. Zapisz notatkę

Sonet IV O wojnie naszej, którą wiemy z szatanem, światem i ciałem

Podmiot liryczny wypowiada się w imieniu ludzkości (dwie pierwsze strofy – *Byt nasz podniebny, ...nasz możny Panie*) i w swoim własnym (dwie ostatnie – *Cóż będę czynił... będę..., wygram...*) Zwraca się bezpośrednio do Boga z prośbą o opiekę i wsparcie w heroicznej walce, którą toczy ze słabościami, pokusami świat oraz podstępny szatanem. Wiersz rozpoczyna przeciwstawienie dwóch postaw i ideałów egzystencji. Podmiot odrzuca spokój i pozorne szczęście. Wybiera walkę („*bojowanie*”), gdyż tylko ona uwzniośla nas i zbliża do Boga. Następnie wymienia wrogów, z którymi musimy się zmagać: grzeszne ciało, szatan, ziemskie pokusy. Utwór kończy apostrofa do Boga, którego łaska jest warunkiem zbawienia.

W utworze tym jest wiele środków stylistycznych np.

peryfraza – *srogi ciemności Hetman* – mowa o szatanie

oksymoron – *łakome marności*

inwersje(szyk przestawny) – *zbawienia mego jest nadzieja w Tobie*

apostrofa – *Królu powszechny, prawdziwy pokoju...*

5. Sonet V O nietrwalej miłości rzeczy świata tego

Zinterpretuj samodzielnie